

F.5.1. Függőségi arány

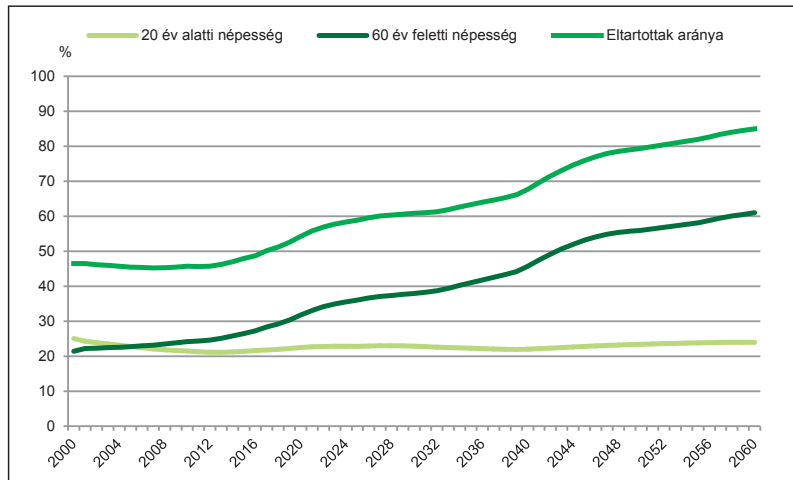
Magyarország lakosainak száma folyamatosan csökken, így 2016-ra már csak 9 830 485 fő volt, ami közel 250 ezerrel, azaz több mint egy debrecennyi emberrel kevesebb, mint 10 évvel ezelőtt. A népességszám alakulása természetesen változatos képet mutat országosan, hiszen vannak olyan területek (főleg városok), ahol növekedés tapasztalható.

A lakosság számának változása mellett gazdasági szempontból igen fontos információ a függőségi arány, azaz az aktív korúakra jutó eltartási kötelezettség mértéke. Minél kisebb az aktív korúak száma a teljes lakossághoz viszonyítva, annál nagyobb teher hárul rájuk (például az adók és járulékok terén). Míg a fejlődő országokban jellemzően a fiatalok felé billen a mérleg, addig a jóléti társadalmakban az időskorú eltartottak vannak többségben.

A korfa alakja megmutatja a várható tendenciákat is, hiszen a vízszintes oszlopok csökkenő méretben fölfelé mozognak el az időben. A korfa alapján háromféle népességet különböztetünk meg:

- piramis vagy gúla alak → fiatal korösszetételű, népességszaporodó típus,
- hagyma vagy urna alak → öreg korösszetételű, népességfogyó típus,
- harang alak → stacioner, változatlan korösszetételű népesség.

Magyarországon sajnálatos módon a gyermekek száma alacsony, ami a felnőtt lakosság inaktív korbaérésével tovább súlyosbítja a helyzetet. Eltekintve attól, hogy milyen egy gazdaság nyugdíjrendszere, a fiatal- és időskorú eltartottak

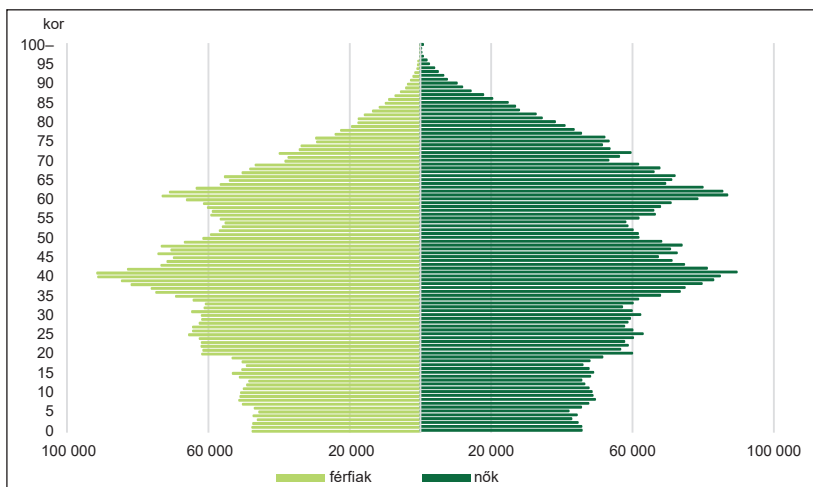
Forrás: KSH NKI

arányának a megfordulásával (2005-ben) egy olyan folyamat indult el, ami igen nehezen javítható. Gondoljunk csak arra, hogy egy intézkedés hatására megvalósuló „újszülött-hullám” csak legkevesebb 18-20 év múlva jelent változást az eltartotti arányban.

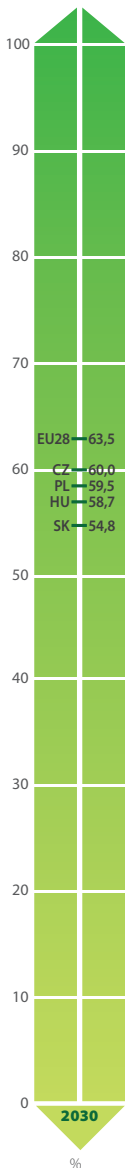
Mivel az állami bevételek forrását az aktív korú lakosság termelheti meg, az állami intézkedések során figyelemmel kell lenni arra, hogy az amúgy is csökkenő arányt mutató lakossági rétegre ne háruljon aránytalanul nagy teher, és ne növekedjen az elvándorlási kedv. A terhek növelése helyett a beszedett adók és járulékok lehető legjobb hasznosítására kell koncentrálni.

Minden állami beavatkozás csak hosszabb távon hozhat sikert, és a gyermekvállalási kedv növekedése is csak az érem egyik oldala. Ha nem társul hozzá többek között az oktatás fejlesztése, valamint a gazdaság megtartó ereje, akkor mire az újonnan született generációk aktív korúvá válnak, nem jelentenek majd feltétlenül kereső állampolgárokat.

A túlnépesedést gyakran szokták emlegetni, mint a fenntarthatatlanság egyik okozóját, így a fogyatkozó lélekszám kedvezőnek tűnhet. Azonban mivel a fenntarthatóság bizonyos társadalmi-gazdasági vonatkozásai csak lokálisan értelmezhetőek, egy globális szempontból marginális, ám kedvező folyamat lokálisan tragédiát is jelenthet.

Forrás: KSH

Forrás: Eurostat

A függőségi arány romlása gazdasági és fenntarthatósági kérdés, amelynek káros következményei hosszú távon egyre súlyosabbak.